

Arapski jezik (2) - Riječi

Nakon znakova da kažem ponešto o riječima. Riječi u arapskom jeziku se dijele na **promjenljive** i na **nepromjenljive**. Samo ime govori kakva je uloga jednih a kakva drugih. Promjenljive su podložne mijenjanju dok ove druge nisu. Da vam prikazem tabelom tu podjelu:

U rječniku kojeg radim, ja označavam vrstu riječi, tako da će vam biti bitno olakšano shvatati šta je šta. Glagol će recimo biti označen crvenim kružićem koji se nalazi između arapske riječi i njenog značenja na našem jeziku, kao u ovom primjeru glagola **pisati**:

كَتَبَ • (na)pisati

Ono što preporučujem da se dobro zapamti je da se sve promjenljive vrste riječi izvode uglavnom iz 3 korjenita suglasnika, tj. 3 harfa. Korijen riječi se najbolje vidi kada pogledate glagol koji je u 3 licu jednine muškog roda(On) u vremenu koje je prošlo(perfektu), evo uzet ću za primjer gore predhodno navedenog glagola KETEBE koji je i napisan u perfektu i njegovo pravo značenje je **on je napisao**. Iz ovog KETEBE se formiraju i ostale vrste glagola, kao i imenice, pridjevi, participi idr. dovoljno je da poznajete samo oblike, tj. šablone, po kojima možete i sami formirati glagol, imenicu, particip isl. tako što ćete ubacivati harfove koji su u korijenu riječi u šablon. To je ono na šta vam i želim staviti poseban akcenat i to ću nastojati da vam pojasnim uz Allahovu pomoć. Za pravljenje šablona Arapi, tj. gramatičari upotrebljavaju harfove FA, AJN i LAM

فعل

koji u stvari zamjenjuju korjenove riječi, oni vam dođu ono što i **x,y,z** u matematici, pa tako, ovaj glagol KETEBE, čiji korijen riječi čine harfovi KAF, TA i BA(**KTB**) u stvari proističe iz šablona FA'ALE kao što vidite u ovom prvom primjeru;

كَتَبَ - فَعَلَ (na)pisati
 كَتَبَ - فَعَلَ
 مَكْتَبٌ - مَفْعَلٌ

KUTIBE dolazi iz šablona FU'ILE(drugi primjer), u trećoj riječi imate MEF'ALUN, kada ubacite KTB umjesto F'AL, dobijete MEKTEBUN. Znači, KAF mijenjamo sa FA, Ta sa AJN, a BA sa LAM a znakove uvijek ostavljamo kakvi i jesu:

ك ١ ف kaf = fa

ت ٢ ع ta = ajn

ب ٣ ل ba = lam

Možete uzeti neki drugi glagol sa drugim korijenom, sasvim svejedno, princip je isti. Još ću vam dodatno pojasniti to kroz praktične primjere u Kur'anu ali prvo evo nekoliko šablona;

Za glagole prve vrste:

فَعَلَ - جَلَسَ فَتَحَ طَلَبَ ... sjediti; otvoriti; tražiti
 فَعَلَ - عَلِمَ حَسِبَ فَرِحَ ... znati; računati; biti radostan
 فَعَلَ - حَسُنَ كَرُمَ قَسَدٌ ... biti lijep; biti plementi; biti pokvaren

crveno zaokruženo su šabloni, a lijevo su neki glagoli koji su tog oblika, ja sam ih zaokružio različitim bojama kako bi vam bilo lakše uočiti šta čemu pripada, tj. koji glagol ima koje značenje, pr. **DŽELESE** znači sjediti. Uočite, znakovi šablona ostaju isti, dok se samo mijenja osnova. Rekao sam već da ovdje oblici

glagola stoje u prošlosti i da u stvari znače **on je sjedio, on je otvorio itd.** Ako naučite mijenjati glagol u prošlosti sa ovim «nepoznatim» FA, AJN i LAM, moći ćete uočavati more riječi u Kur'anu koje imaju te oblike, samim tim biti ćete u stanju i saznati za njihov korijen. Dakle, gore sam naveo tri šablona koja iskazuju sve oblike glagola iz prve vrste, gdje god ih primijetite, znat ćete dvoje; prvo da se radi o glagolu prve vrste, drugo, znat ćete i korijen tog glagola, a čim znate korijen znat ćete praviti i proširene vrste glagola, participe itd, samo je dovoljno naučiti šablon kojim se iskazuje određena vrsta glagola, participi itd. Evo glagol KETEBE, prošlo vrijeme, izmijenjan po licima;

3 lice		2 lice	
كَتَبَ	Napisao je	كَتَبْتَ	Napisao si ti
كَتَبَا	Napisala su njih dva	كَتَبْتُمَا	Napisali ste vas dvojica
كَتَبُوا ³	Napisali su oni	كَتَبْتُمْ	Napisali ste vi
كَتَبَتْ	Napisala je	كَتَبْتِ	Napisala si ti
كَتَبْنَ	Napisale su njih dvije	كَتَبْتُمَا	Napisale ste vas dvije
كَتَبْنَ	Napisale su one	كَتَبْتُمْ	Napisale ste vi.
1 lice			
كَتَبْتُ		Napisao (la) sam	
كَتَبْنَا		Napisali (le) smo	

Samo pomećite Fa, Ajn, i Lam umjesto Kaf, Ta i Ba i lahko ćete uočiti nastavke koji se dodaju. Ono što je bitno zapamtiti je da prva dva harfa u korijenu ne trpe nikakvu promjenu.

Za sadašnjost ove prve vrste glagola imamo sledeći šablon;

يَجْلِسُ يَطْلُبُ... - يَفْعَلُ^o on sjedi; on traži
 - يَطْلُبُ^o tražiti - يَجْلِسُ^o sjediti

crveno znate već da je šablon. Srednji harf, tj. AJN sam ostavio bez znaka zato što tu dolazi znak koji dolazi u sadašnjosti za određenu riječ, u rječniku ćete pored ove vrste glagola imati napisano i koji znak dolazi za taj glagol u sadašnjosti, kao što se vidi dole u DŽELESE i TALEBE znak koji sam zaokružio zelenim, uočite u gore promijenjenim riječima gdje dolaze (na AJN). Dakle, kad uzmete DŽELESE i upotrijebite šablon dobijete JEDŽLISU – jednostavno..Evo promjena i za sadašnjost:

3 lice		2 lice
يَكْتُبُ Piše ili pisaće		تَكْتُبُ Pišeš ili pisaćeš
يَكْتُبَانِ Pišu ili pisaće njih dva		تَكْتُبَانِ Pišete ili pisaćete vas dva
يَكْتُبُونَ Pišu ili pisaće oni		تَكْتُبُونَ Pišete ili pisaćete vi
تَكْتُبُ Piše ili pisaće (ž.)		تَكْتُبِينَ Pišeš ili pisaćeš ti (ž.)
تَكْتُبَانِ Pišu ili pisaće njih dvije		تَكْتُبَانِ Pišete ili pisaćete vas dvije
يَكْتُبْنَ Pišu ili pisaće one.		تَكْتُبْنَ Pišete ili pisaćete vi.
1 lice		
أَكْتُبُ Pišem ili pisaću		
نَكْتُبُ Pišemo ili pisaćemo		

Primijenite isti princip sa FA, AJN i LAM zamijenite harfove KAF, TA i BA i uočiti ćete šta se dodaje. Pasiv se pravi pomoću ovog šablona:

فُعِلَ za perfekat i	يُفْعَلُ za imperfekat
طُلِبَ Tražen je	يُطَلَبُ Traži se on ili će se tražiti
طُلِبَا Tražena su	يُطَلَبَانِ Traže se njih dva ili će se njih dva tražiti

Razlika je u tome samo što na prvi harf u korijenu dolazi znak 'U', ostali nastavci ostaju isti i u prošlosti i u sadašnjosti. Ja naravno neću se upuštati detaljnije oko same promjene glagola jer to imate detaljno u gramatici. Ako vam bude zapinjalo to, u rječniku ćete inače Allah imati odrađenu promjenu za sve pravilne glagole tako da ćete se moći podsjetiti. To će vam izgledati ovako:

Primjer

Vrsta

VRSTA GLAGOLA

Glag. izvedenice

Infinativ

Akt. particip

Pas. particip

-

كَاتِب

مَكْتُوب

Konjugacija

Vrijeme

Aktiv

Perfekt

Aktiv

ja

ti

on/ona

mi

vi

oni

كَتَبْتُ

كَتَبْتَ

كَتَبَ

كَتَبْنَا

كَتَبْتُمْ

كَتَبُوا

كَتَبْتِ

كَتَبْتِ

كَتَبْتِ

كَتَبْنَا

كَتَبْتُمْ

كَتَبْنَا

DESNO U CRVENOM JE ZA ŽENSKI ROD

A LJEVO U PLAVOM ZA MUŠKI

ili

Primjer

Vrsta I

Glag.izvedenice

Infinitiv	—
Akt.particip	كَاتِب
Pas.particip	مَكْتُوب

Konjugacija

Vrijeme Imperativ

Aktiv Aktiv

ja		
ti	اكتب	اكتبني
on/ona		
mi		
vi	اكتبوا	اكتبن
oni		

ili

Primjer

Vrsta I

Glag.izvedenice

Infinitiv	—
Akt.particip	كَاتِب
Pas.particip	مَكْتُوب

Konjugacija

Vrijeme Imperativ

Aktiv Aktiv

ja		
ti	اكتب	اكتبني
on/ona		
mi		
vi	اكتبوا	اكتبن
oni		

Ono na šta sam želio ukazati jeste da obratite pažnju na šablone, jer, dovoljno je da njih naučite i onda kada pogledate neku riječ samo prepoznate šablon riječi, tako ćete znati odmah i korijen te riječi, a čim znate korijen znat ćete i naći i značenje. Eto recimo particip ove vrste glagola dolazi na oblik:

فَاعِل aktivni particip
مَفْعُول pasivni particip

što znači bilo bi:

كَاتِبٌ - جَالِسٌ - طَالِبٌ koji piše; koji sjedi; koji traži
مَكْتُوبٌ - مَطْلُوبٌ ... napisan; tražen itd

nadam se da je to jasno. Praktično u Kur'anu to bi izgledalo ovako:

2 كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ propisan vam je post	1 ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ nejak je i onaj koji se klanja i onaj kome se klanja
4 وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبْتَغُونَ Allah naredi da se zapiše ono što snuju	3 وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ teško njima što na tai način zarađuju
6 كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ On je propisao sebi milost	5 لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ njemu pripada što je zaslužio a i vama će pripasti što ste zaslužili

Prepoznajte oblike;

1. riječ ETTALIBU je kao što vidite određena(to već znate), što znači da nam treba značenje riječi TALIBUN, a s obzirom da vidimo da je šablon ove riječi FA'ILUN(particip aktivni) znamo znači i iz kojeg je korijena, dakle, u pitanju je korijen TLB.Isto tako druga riječ ELMATLUBU, kad odbijemo EL dobijemo čistu riječ MATLUBUN, kad pogledamo kako izgleda u šablonu MEF'ULUN(particip pasivni), znamo i njen korijen.
2. Riječ KUTIBU je pasiv glagola KETEBE
3. JEKSIBUNE sadašnje vrijeme dobiveno od KESEBE
4. JEKTUBU takođe sadašnje vrijeme dobiveno od KETEBE
5. Obje riječi su od korijena KESEBE, inače, u prošlosti su(pogledajte promenu glagola da uočite)
6. KETEBE to već znate

Dakle, moj savjet bi vam bio da odradite sebi šablone promjene prve vrste glagola, dodajte tome i šablon za particip aktivni i pasivni.Ja vam evo nudim od onoga što sam odradio, nadam se bude vam od koristi inšaAllah, za ostalo zapnite vlastitim sredstvima

PRVA VRSTA

GLAGOL	PREZENT	PARTICIP AKTIVNI	PARTICIP PASIVNI	IMPERATIV
فَعَلَ	يَفْعُلُ	فَاعِلٌ	مَفْعُولٌ	اَفْعُلْ
فَعِلَ	يَفْعَلُ			اِفْعَلْ
فَعُلَ	يَفْعُلُ			اُفْعُلْ

U crvenom je šablon glagola koji u prezentu može imati sve tri vrste znaka E,U,I, pa sam ostavio prazno na AJNU i u prezentu a u imperativu na AJNU i ELIFU. Ako je taj vokal E ili I , onda je u imperativu IF'AL ili IF'IL, a ako je U , onda je UF'UL. Rekao sam to da će uz glagol za prvu vrstu u rječniku stojati i koji znak dobiva kad ga mijenjamo u prezentu.

Za proširene vrste glagola nudim vam ovu tabelu:

GLAGOL	PREZENT	INFINITIV	PARTICIP AKTIVNI	PARTICIP PASIVNI	IMPERATIV
فَعَلَ	يَفْعُلُ	تَفْعِيلٌ	مَفْعُلٌ	مَفْعُولٌ	فَعْلٌ
فَاعَلَ	يَفَاعُلُ	فَعَالٌ مَفَاعَلَةٌ	مَفَاعِلٌ	مَفَاعُولٌ	فَاعِلٌ
أَفْعَلَ	يَأْفَعُلُ	إِفْعَالٌ	مَفْعُلٌ	مَفْعُولٌ	أَفْعِلْ
تَفَعَّلَ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلٌ	مَتَفَعَّلٌ	مَتَفَعَّلٌ	تَفَعَّلْ
تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلٌ	مَتَفَاعِلٌ	مَتَفَاعُولٌ	تَفَاعِلْ
إِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلُ	إِنْفَعَالٌ	مَنْفَعِلٌ		إِنْفَعِلْ
إِفْتَعَلَ	يِفْتَعِلُ	إِفْتَعَالٌ	مِفْتَعِلٌ	مِفْتَعُولٌ	إِفْتَعِلْ
إِفْعَلَ	يَفْعُلْ	إِفْعَالٌ	مَفْعُلٌ		إِفْعِلْ إِفْعَلْ
اسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلُ	اسْتَفْعَالٌ	مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعُولٌ	اسْتَفْعِلْ
إِفْعَوَعَ	يَفْعَوَعِلُ	إِفْعِيْعَالٌ	مَفْعَوَعِلٌ		إِفْعَوَعِلْ
إِفْعُولَ	يَفْعُولُ	إِفْعُوَالٌ	مَفْعُولٌ		إِفْعُولْ
إِفْعَالَ	يَفْعَالُ	إِفْعِيَالٌ	مَفْعَالٌ		إِفْعَالْ إِفْعَالِلْ

Možda vam izgleda mnogo ovih šablona, naravno, njih ima još, ali ima logičnosti u njihovom pravljenju, to vam ostavljam da studirate. Dakle, ono što je najbitnije da zapamtite jeste: **FA, AJN i LAM predstavljaju harfove koji su korijen riječi**. Gdje god prepoznate šablon, znat ćete i koji harfovi čine korijen riječi, jer ti harfovi dolaze namjesto FA, AJN, i LAM u šablonu. Budete li svarili ove navedene šablone bitno ćete biti u stanju shvaćati strukturu riječi koje

srećete u Kur'anu a time će vam biti i olakšan posao oko traženja značenja neke riječi